

Dorota Krupa, Damian Walczak

Zadłużenie gospodarstw domowych osób pracujących na własny rachunek

Ekonomiczne Problemy Usług nr 102, 356-365

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOROTA KRUPA

DAMIAN WALCZAK

Uniwersytet Mikołaja Kopernika wToruniu

ZADŁUŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH OSÓB PRACUJĄCYCH NA WŁASNY RACHUNEK

Wprowadzenie

Źródło dochodu jest jednym z czynników decydującym o sytuacji finansowej gospodarstwa domowego i to ono determinuje możliwość zrealizowania ewentualnych potrzeb kredytowych gospodarstwa domowego. Jednocześnie różne grupy zawodowe, zwłaszcza pracujący na własny rachunek, podlegają szczególnie skrupulatnej ocenie przez kredytodawców¹.

Celem artykułu jest przedstawienie zadłużenia przedsiębiorców indywidualnych zarówno w aspekcie ich wielkości, jak i struktury oraz w odniesieniu do łącznego zadłużenia gospodarstw domowych. W artykule decyzje dotyczące zadłużenia wskazanych gospodarstw domowych osób pracujących na własny rachunek zostaną zaprezentowane w porównaniu z gospodarstwami domowymi o odmiennym źródle finansowania.

Przedsiębiorcy indywidualni, czyli osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, w odróżnieniu od pracowników etatowych, emerytów czy rencistów powinni z założenia wykazywać znacznie większą gotowość do podejmowania ryzyka w decydowaniu, także wtedy gdy chodzi o źródła i sposoby finansowania własnej działalności.

Dla potrzeb artykułu przeanalizowano najnowsze raporty i dane statystyczne opublikowane przez Narodowy Bank Polski oraz dane statystyczne z badania Diagnoza Społeczna 2011².

Gospodarstwa domowe osób pracujących na własny rachunek w przedstawionej pracy są rozumiane zgodnie z definicją badania Diagnoza Społeczna, na wynikach której oparto artykuł. Gospodarstwo domowe osób pracujących na własny rachunek jest to gospodarstwo domowe, którego wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest praca na własny rachunek poza

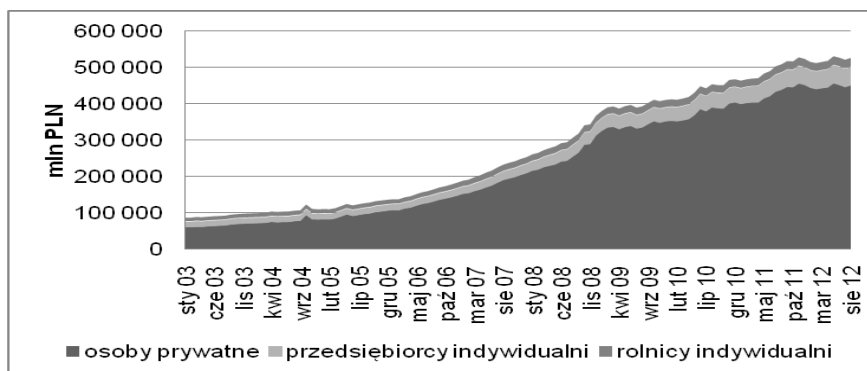
¹M. Keese, *Who Feels Constrained by High Debt Burdens? Subjective vs. Objective Measures of Household Debt*, *Journal Of Economic Psychology*, nr 33, t. 1, s. 125–141; S. Magri, *Italian Households' Debt: The Participation to the Debt Market and the Size of the Loan*, *Empirical Economics*, nr 33, t. 3, s. 401–426.

²*Diagnoza społeczna 2011, Diagnoza społeczna, raporty*, red. J. Czapiński, T. Panek, <http://www.diagnoza.com>, s. 39 (15.09.2012).

rolnictwem lub wykonywanie wolnego zawodu³. W danych statystycznych Narodowego Banku Polskiego grupa ta jest określana mianem przedsiębiorców indywidualnych.

1. Zadłużenie przedsiębiorców indywidualnych na tle gospodarstw domowych w Polsce w latach 2003–2012

Łączna wysokość kredytów i pożyczek zaciągniętych przez gospodarstwa domowe na koniec sierpnia 2012 roku przekroczyła 500 mld zł, osiągając tym samym pięciokrotny wzrost w ciągu ośmiu lat (rys. 1).

Rysunek 1. Kredyty i pożyczki gospodarstw domowych w bankach w mln zł w podsektorach gospodarstw domowych w okresie styczeń 2003 – sierpień 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych NBP, *Należności i zobowiązania monetarnych instytucji finansowych i banków*.

Należy zauważyć, że we wskazanym okresie zaistniało wiele istotnych, z punktu widzenia rynku finansowego wydarzeń, jak chociażby wejście Polski do UE w 2004 roku, wejście w życie ustawy wprowadzającej etapowo konsolidowany nadzór finansowy⁴, kryzys gospodarczy a w konsekwencji wprowadzenie kolejnych rekomendacji dla banków.

Gospodarstwa domowe w statystykach NBP dzielone są na trzy podsektory⁵:

- osoby prywatne,
- przedsiębiorcy indywidualni,
- rolnicy indywidualni.

Wśród tych trzech podsektorów największe zadłużenie w bankach we wskaza-

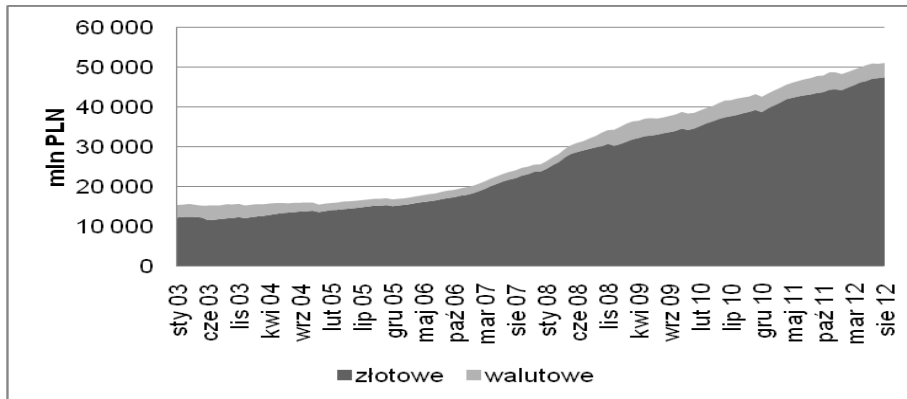
³*Ibidem*.

⁴Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (DzU 2006, nr 157, poz. 1119).

⁵ Podział ten został dokonany w 2002 r. zgodnie z metodologią Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych (ESA), za: K. Waliszewski, *Doradztwo finansowe w Polsce*, CeDeWu sp. z o.o., s. 79.

nym okresie miały osoby prywatne (ponad 400 mld zł), najmniejsze zaś rolnicy indywidualni. Główny przedmiot zainteresowania tego artykułu, czyli kredyty i pożyczki przedsiębiorców indywidualnych mimo wzrostu wartości nominalnej sukcesywnie zmniejszały udział w łącznym zadłużeniu gospodarstw domowych z 18% w 2003 roku do około 10% na koniec sierpnia 2012 roku.

Kształtowanie się wartości nominalnej kredytów i pożyczek zaciągniętych w bankach przez przedsiębiorców indywidualnych, czyli gospodarstwa domowe prowadzące działalność na własny rachunek zaprezentowano na wykresie 2.

Rysunek 2. Kredyty i pożyczki przedsiębiorców indywidualnych w bankach w mln zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych NBP *Należności i zobowiązania monetarnych instytucji finansowych i banków*.

Łączna wartość zadłużenia (kredyty i pożyczki) w bankach gospodarstw domowych osób pracujących na własny rachunek na koniec sierpnia 2012 roku przekroczyła 50 mld zł. Największy udział kredytów walutowych w zadłużeniu w prezentowanym okresie dotyczył połowy 2003 roku, kiedy to kredyty walutowe stanowiły około 25% łącznej wartości kredytów i pożyczek przedsiębiorców indywidualnych. Udział ten systematycznie spadał do połowy 2008 roku (do 8%). W późniejszym okresie, na początku 2009 roku, zauważalny był ponowny wzrost udziału kredytów walutowych (do 13% łącznego zadłużenia przedsiębiorców indywidualnych w bankach). W rezultacie zmian stóp procentowych oraz stopniowego zaostrzania polityki kredytowej banków udzielania takich kredytów, w połowie 2012 roku zadłużenie przedsiębiorców indywidualnych w walucie stanowiło już tylko 7% wszystkich kredytów i pożyczek tego podsektora gospodarstw domowych.

Analizując strukturę zadłużenia gospodarstw domowych pod względem przeznaczenia kredytów i pożyczek bankowych najbardziej zauważalny wydaje się być stopniowy i trwały wzrost udziału kredytów i pożyczek przeznaczonych na zakup nieruchomości. Struktura ta zaprezentowana została w tabeli 1.

Tabela 1

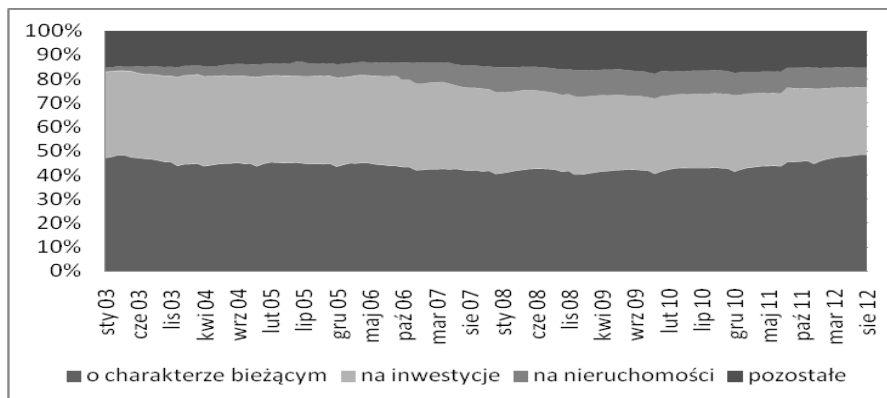
Struktura zadłużenia gospodarstw domowych pod względem przeznaczenia kredytów i pożyczek bankowych

Rok	Kredyty i pożyczki bankowe konsump.	Kredyty i pożyczki bieżące dla przedsiębiorców indywidualnych i rolników indywidualnych	Kredyty i pożyczki bankowe na inwestycje	Kredyty i pożyczki bankowe na nieruchomości	Pozostałe kredyty i pożyczki bankowe	Suma
	w mln zł (udział w %)	w mln zł (udział w %)	w mln zł (udział w %)	w mln zł (udział w %)	w mln zł (udział w %)	
2003	42 276 (43,1)	9532 (9,7)	11 321 (11,5)	30 7620 (31,3)	4242 (4,3)	98 134
2004	46 511 (42,4)	9767 (8,9)	12 269 (11,2)	37 251 (34)	3861 (3,5)	109 660
2005	56 024 (41,2)	10 124 (7,4)	13 686 (10,1)	52 331 (38,5)	3860 (2,8)	136 026
2006	68 335 (37,4)	12 096 (6,6)	16 251 (8,9)	80 890 (44,2)	5321 (2,9)	182 893
2007	90 502 (35,7)	14 874 (5,9)	19 670 (7,8)	121 799 (48,1)	6344 (2,5)	253 189
2008	119 929 (32,7)	18 792 (5,1)	22 911 (6,2)	197 781 (53,9)	7554 (2,1)	366 967
2009	135 274 (32,9)	20 917 (5,1)	24 138 (5,9)	221 559 (53,9)	8829 (2,1)	410 718
2010	137 710 (29,4)	22 879 (4,9)	26 346 (5,6)	271 460 (58)	9354 (2)	467 750
2011	134 521 (25,7)	27 375 (5,2)	29 707 (5,7)	322 808 (61,6)	9445 (1,8)	523 857
08. 2012	130 789 (24,8)	30 858 (5,9)	29 750 (5,6)	325 494 (61,8)	9740 (1,8)	526 631

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych NBP, *Należności i zobowiązania monetarnych instytucji finansowych i banków*.

W porównaniu z rokiem 2003 można stwierdzić, że nastąpiło odwrócenie proporcji wagi zadłużenia z celów konsumpcyjnych na cele mieszkaniowe. Na koniec sierpnia 2012 roku ponad 60% zadłużenia wszystkich gospodarstw domowych w Polsce przeznaczano na kredytowanie nieruchomości. Gospodarstwa domowe nadal znaczną część zaciągniętych kredytów i pożyczek bankowych przeznaczają na cele konsumpcyjne – wielkość ta stanowiła jedną czwartą zadłużenia w sierpniu 2012 roku.

Zupełnie inaczej prezentuje się wewnętrzna analiza zadłużenia przedsiębiorców indywidualnych analizowanych odrębnie poza grupą gospodarstw domowych (rys. 3.). Kredyty i pożyczki o charakterze bieżącym stanowią dominującą część zadłużenia bankowego gospodarstw domowych prowadzących indywidualną działalność gospodarczą (blisko 50% udział w strukturze na koniec sierpnia 2012 roku). Przedsiębiorcy indywidualni niemal 30% zadłużenia przeznaczają na inwestycje, natomiast inwestycje w nieruchomości z zaciągniętych kredytów i pożyczek bankowych to zaledwie 8% w strukturze na koniec badanego okresu.

Rysunek 3. Przeznaczenie kredytów i pożyczek bankowych udzielonych przedsiębiorcom indywidualnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych NBP, *Należności i zobowiązania monetarnych instytucji finansowych i banków*.

Zobowiązania finansowe gospodarstw domowych osób pracujących na własny rachunek rozpatrywać można również w zależności od pierwotnego terminu, na jakie dane zadłużenie zostało zaciągnięte. Kształtowanie się wielkości nominalnych tego rodzaju zadłużenia w podziale na zadłużenie do jednego roku (łącznie z rachunkami bieżącymi), od roku do pięciu lat i powyżej pięciu lat, przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2
Zadłużenie przedsiębiorców indywidualnych w bankach według pierwotnych terminów w mln zł w latach 2003–2012

Rok	Zadłużenie do 1 roku (łącznie z rachunkami bieżącymi)		Zadłużenie powyżej 1 roku do 5 lat włącznie		Zadłużenie powyżej 5 lat		Suma w danym roku
	W mln zł	udział w danym roku (w %)	W mln zł	Udział w danym roku (w %)	W mln zł	Udział w danym roku (w %)	
2003	5792	36,6	6915	43,6%	3136	19,8	15 844
2004	5703	35,3	6734	41,7%	3725	23,0	16 162
2005	5961	34,3	6600	37,9%	4831	27,8	17 392
2006	6672	32,2	7364	35,5%	6679	32,2	20 716
2007	8187	30,4	9257	34,4%	9446	35,1	26 890
2008	10 698	29,5	11 377	31,4%	14 159	39,1	36 234
2009	11 878	29,7	11 270	28,2%	16 826	42,1	39 974
2010	13 113	29,6	12 420	28,0%	18 839	42,5	44 373
2011	14 899	29,4	13 103	25,9%	22 676	44,7	50 678
VIII 2012	16 877	31,6	13 923	26,1%	22 531	42,2	53 332

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych, NBP *Należności i zobowiązania monetarnych instytucji finansowych i banków*.

Na zobowiązania przedsiębiorców indywidualnych w stosunku do instytucji bankowych w największym stopniu, już od 2007 roku, wpływało zadłużenie o terminie pierwotnym powyżej pięciu lat. Z kolei zobowiązania do roku oraz powyżej roku do pięciu lat miały podobny udział w strukturze zadłużenia w całym analizowanym okresie.

2. Zadłużenie gospodarstw domowych osób pracujących na własny rachunek w 2011 roku

W badaniu zadłużenia gospodarstw domowych istotne jest wskazanie zależności pomiędzy źródłem utrzymania gospodarstwa domowego a zadłużeniem, wyborem instytucji, w której zaciągnięto zobowiązanie a celem zadłużenia.

Badanie przeprowadzono na podstawie danych statystycznych uzyskanych z raportu Diagnoza Społeczna. We wspomnianym podziale gospodarstw domowych na trzy podsektory, stosowanym dla potrzeb danych statystycznych NBP, odnosząc się jednocześnie do badania Diagnoza Społeczna, w pewnym uproszczeniu w podsektorze osób prywatnych rozróżnić można jeszcze pracowników etatowych, emerytów, rencistów, osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura i renta oraz grupę osób utrzymujących się z „kilku równie ważnych źródeł”.

Określenie wspomnianych zależności może zostać przeprowadzone z wykorzystaniem testu niezależności chi-kwadrat (test χ^2), który pozwoli na wskazanie istnienia (lub nie) statystycznego związku pomiędzy badanymi zmiennymi. Dla każdej pary cech postawiono hipotezę zerową H_0 , że porównywane cechy są niezależne wobec hipotezy H_1 , że te cechy są zależne. Jeżeli wyliczone χ^2 jest większe od wartości krytycznej $\chi_{df,\alpha}^2$ (dla df stopni swobody $(r-1)(s-1)$ i ustalonego z góry poziomu istotności $\alpha = 0,05$), należy odrzucić H_0 , w przeciwnym razie nie ma podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej⁶, tzn.

$\chi^2 \geq \chi_{df,\alpha}^2$, odrzucamy H_0 przy poziomie istotności α i możemy sądzić, że cechy są zależne,

$\chi^2 < \chi_{df,\alpha}^2$, nie ma podstaw do odrzucenia H_0 o niezależności cech.

W wyniku przeprowadzonych obliczeń, na podstawie testu chi-kwadrat można stwierdzić istotny związek pomiędzy źródłem utrzymania a posiadaniem zobowiązań finansowych ($\chi^2 = 439,936 > \chi_{df,\alpha}^2 = 12,592$). Najczęściej kredyty lub pożyczki mają gospodarstwa domowe, dla których źródłem utrzymania jest praca na etacie oraz osoby pracujące na własny rachunek a najrzadziej emeryci, renciści oraz osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura i renta (tab. 3).

⁶ C. Domański, *Statystyczne testy nieparametryczne*, PWE, Warszawa 1979, s. 158–162; M. Sobczyk, *Statystyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 227–231.

Tabela 3

Zobowiązania finansowe w zależności od źródła utrzymania

Wyszczególnienie		Czy Pana(i) gospodarstwo domowe ma obecnie do spłacenia pożyczki lub kredyty		Ogółem	Udział posiadających pożyczki lub kredyty (w %)
		TAK	NIE		
Źródło utrzymania gospodarstwa	pracujący na własny rachunek	230	271	501	45,9
	pracownicy	2424	2782	5206	46,6
	rolnicy	242	329	571	42,4
	emeryci	914	2742	3656	25,0
	renciści	194	462	656	29,6
	utrzymujący się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura i renta	97	289	386	25,1
	utrzymujący się z kilku równie ważnych źródeł utrzymania gospodarstwa	493	718	1211	40,7
Ogółem		4594	7593	12 187	37,7

Źródło: *Diagnoza społeczna 2011*, zintegrowana baza danych, <http://www.diagnoza.com> (25.09.2012).

Analizując dostępne dane pod względem zależności instytucji, w której zaciągnięto zobowiązanie od źródła utrzymania gospodarstwa domowego można stwierdzić, że osoby pracujące na własny rachunek, podobnie jak rolnicy, najczęściej zadłużają się w bankach. W tabeli 4 wykazano, że zaledwie 6,1% z osób prowadzących działalność gospodarczą korzysta z usług innych instytucji finansowych a 7,0% z pomocy osób prywatnych. Osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura i renta, które to prawdopodobnie uniemożliwiają im wykazanie się zdolnością kredytową, najczęściej korzystają z możliwości zadłużenia w innych instytucjach finansowych lub zaciągają zobowiązania finansowe u osób prywatnych. Z kolei pracownicy etatowi, w większym stopniu niż pozostałe grupy, zadłużają się w innych instytucjach finansowych.

Jak wykazano w tabeli 5, 45,7% gospodarstw domowych osób pracujących na własny rachunek miało zobowiązania przekraczające ich sześciomiesięczne dochody. Równie wysokie zadłużenie miało 44,6% gospodarstw domowych rolników⁷, którzy podobnie jak przedsiębiorcy zaciągają zobowiązania na własny biznes. Wysokość zobowiązań można oceniać pozytywnie, jeżeli są zaciągane na inwestycje a nie na cele konsumpcyjne lub spłatę wcześniejszych zobowiązań (tab. 4).

⁷ Rolnicy w prezentowanym artykule zostali przedstawieni odrębnie, jednak można zastanowić się nad argumentami za uznaniem ich za pracujących na własny rachunek i podjąć próbę zaprezentowania ich wspólnie z tymi gospodarstwami domowymi.

Tabela 4

Instytucja, w której zaciągnięto zobowiązanie w zależności od źródła utrzymania

Wyszczególnienie		Posiadający kredyt lub pożyczkę	Zadłużenie w banku		Zadłużenie w innej instytucji		Zadłużenie u osoby prywatnej	
			Liczba	Udział (w %)	Liczba	Udział (w %)	Liczba	Udział (w %)
Źródło utrzymania gospodarstwa	pracujący na własny rachunek	230	221	96,1	14	6,1	16	7,0
	pracowników	2424	2174	89,7	376	15,5	114	4,7
	rolników	242	237	97,9	6	2,5	7	2,9
	emerytów	914	838	91,7	99	10,8	30	3,3
	rencistów	194	177	91,2	16	8,2	16	8,2
	utrzymujący się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura i renta	97	76	78,4	14	14,4	28	28,9
	kilka równie ważnych źródeł utrzymania gospodarstwa	493	465	94,3	52	10,5	21	4,3
Ogółem		4594	4198	91,4	577	12,6	232	5,1

Źródło: jak w tabeli 3.

Tabela 5

Wysokość zadłużenia w zależności od źródła utrzymania (w %)

Wyszczególnienie		Ile wynosi łącznie zadłużenie Pana(i) gospodarstwa domowego? (w relacji do miesięcznych dochodów gospodarstwa)					
		poniżej 1 miesiąca	powyżej 1 msc. do 3 msc.	powyżej 3 msc. do 6 msc.	powyżej 6 msc. do 12 msc.	powyżej 12 msc.	trudno powiedzieć
Źródło utrzymania gospodarstwa	pracujący na własny rachunek	12,5	16,4	19,4	12,5	33,2	6,0
	pracowników	21,6	21,0	16,4	13,7	23,3	4,0
	rolników	8,0	19,5	20,7	22,3	22,3	7,2
	emerytów	28,5	28,2	16,2	13,4	9,9	3,8
	rencistów	27,5	34,0	19,0	8,0	9,5	2,0
	utrzymujący się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura i renta	32,7	15,8	9,9	11,9	18,8	10,9
	kilka równie ważnych źródeł utrzymania gospodarstwa	16,3	23,1	20,5	14,7	18,9	6,6
Ogółem		21,7	22,8	17,1	13,9	19,9	4,6

Źródło: jak w tabeli 3.

Jak wskazują przedstawione w tabeli 6 cele zaciągania zobowiązań finansowych przez gospodarstwa domowe, osoby pracujące na własny rachunek najczęściej korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania na własną działalność gospodarczą. Analizując pozostałe cele można zwrócić uwagę na dobrą sytuację finansową takich gospodarstw domowych. Nie zapożyczają się one bowiem na leczenie lub opłaty, a jeżeli zwiększają swoje zadłużenie to na zakup domu lub mieszkania albo na wypoczynek.

Tabela 6

Cel zadłużania w gospodarstwach domowych osób pracujących na własny rachunek

Cel kredytu	Procent gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek wskazujących dany cel	Procent gospodarstw domowych wskazujących dany cel	Test χ^2	Istnienie związku pomiędzy celem kredytu a źródłem dochodu (dla 6 stopni swobody i $\alpha = 0,05$)
Własna działalność gospodarcza	30,8	5,9	718,916	Tak
Bieżące wydatki	12,8	17,9	102,433	Tak
Stałe opłaty	4,4	8,0	94,672	Tak
Dobra trwałego użytku	30,1	36,5	12,584	Nie
Zakup domu/mieszkania	33,3	15,1	257,969	Tak
Remont domu/mieszkania	23,5	34,2	67,451	Tak
Leczenie	3,6	7,0	108,330	Tak
Narzędzia	8,9	3,4	677,239	Tak
Wypoczynek	3,1	2,5	20,131	Tak
Papiery wartościowe	0,0	0,2	X	X
Splata długów	4,9	7,5	24,317	Tak
Kształcenie	4,0	3,5	27,614	Tak
Inne cele	11,1	11,6	8,853	Nie

X – nie liczono ze względu na liczebności w poszczególnych „polach” tabeli krzyżowej wynoszące poniżej 5.

Źródło: jak w tabeli 3.

Podsumowanie

Pracujący na własny rachunek, prawdopodobnie ze względu na potrzeby inwestycyjne związane z prowadzeniem własnego biznesu, chętnie korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania. Wśród gospodarstw domowych, jak wskazały badania, najrzadziej kredyty zaciągają emeryci i renciści. Gospodarstwa domowe osób pracujących na własny rachunek najczęściej zaciągają zobowiązania w ban-

kach. Jedyną grupą, która częściej korzysta z banków są rolnicy (badania nie uwzględniały specyfiki banków, ale zapewne są to banki spółdzielcze).

Zadłużenie przedsiębiorców indywidualnych w bankach pod względem wartości zaciąganych kredytów i pożyczek mimo nominalnych wzrostów, stanowi od kilku lat około 10% łącznego zadłużenia gospodarstw domowych w bankach. Przeważająca większość bankowych kredytów i pożyczek udzielana jest przedsiębiorcom indywidualnym w walucie krajowej. Jak wskazują dane statystyczne Narodowego Banku Polskiego, omawiane zadłużenie przeznaczane jest głównie na regulacje bieżących zobowiązań oraz na inwestycje.

Pracujący na własny rachunek, podobnie jak rolnicy (również pracują na własny rachunek jednak działalność tego rodzaju jest klasyfikowana osobno), w przeciwieństwie do pracowników lub emerytów rzadko korzystają z innych niż banki instytucji celem zaciągnięcia zobowiązania.

Z kolei według badania Diagnoza Społeczna 2011, gospodarstwa domowe osób pracujących na własny rachunek przeważnie pożyczają duże kwoty w relacji do osiągniętych dochodów. 45,7% tych gospodarstw ma zadłużenie przekraczające sześciomiesięczne dochody całego gospodarstwa domowego. Zapewne wynika to z deklarowanego celu zaciągnięcia kredytu – na własną działalność gospodarczą.

Autorzy uważają, że zapożyczanie się na własny biznes przez takie gospodarstwa domowe można ocenić pozytywnie. Szczególnie, że zobowiązania te są podejmowane głównie w bankach. Jednak należy pamiętać, że ważnym czynnikiem oceny byłaby analiza struktury zobowiązań, pod kątem zobowiązań przeterminowanych.

LIABILITIES OF SELF-EMPLOYED HOUSEHOLDS

Summary

The purpose of this article is to present liabilities of self-employed households. Households, whose main (dominating) source of income is derived from performing works in the form of self-employment, constitute a socio-economic group that uses loans and credits most frequently. This indebtedness usually reaches significant amounts in relation to the level of income generated and loans are taken from banks in order to run a business activity.

To that analysis were used statistical data published by National Bank of Poland and statistical data published in report Social Diagnosis 2011.

Translated by Dorota Krupa, Damian Walczak